

Risikabel reform

Norges Kemner- og Kommuneøkonomers Forbund frykter at fellesskapet kan miste betydelige inntekter dersom regjeringen får flertall for å statliggjøre skatteinnkrevingen. Spørsmålet bør i alle tilfeller sees i sammenheng med kommunereformen.

Regjeringen har som kjent foreslått å statliggjøre og sentralisere skatteinnkrevingen, fra dagens system med lokale kemnere. Norges Kemner- og Kommuneøkonomers Forbund (NKK) har over lang tid engasjert seg i debatten om organisering av skatteinnkrevingen. For oss er ikke dette et spørsmål om kemnernes og skatteoppkrevernes framtid. Våre medlemmer er dyktige fagfolk som vil være sikret arbeid uansett organisering. Derimot er vi opptatt av at skatteinnkrevingen skal være så effektiv som mulig, til det beste for det norske fellesskapet.

Dagens innkreving er effektiv

Norge er i verdenstoppen i skatteoppkreving. På sammenlignbare skattearter er de kommunale kemnerne mer effektive enn de statlige innkreverne. I statsbudsjettet kan vi lese at kommunenes desentraliserte innkreving av arbeidsgiveravgift har et resultat på 99,8 %. Statens sentraliserte innkreving av merverdiavgift er mindre effektiv: 99,4 %. Lokalkunnskap og nærhet til skyldnerne er vesentlig for de gode, lokale resultatene. Nærhet gir rett og slett bedre oppfølging av og økt betalingsmotivasjon for skyldnere.

Risiko for dårligere innkrevingsgrad

NKK frykter regjeringen undervurderer kompleksiteten det totale omstillingsarbeidet skatteetaten står midt oppe i. Listen over endringer som allerede er vedtatt er lang.

- Anskaffelse og innføring av nye, kompliserte datasystemer.
- Tar over flere oppgaver fra tolletaten.
- Tar over dokumentavgift fra Kartverket.
- Innlemming av Statens innkrevingsentral.
- Årsavgift på motorvogn omgjøres til trafikksikringsavgift.

Dårlige erfaringer fra Danmark

Danmark statliggjorde sin skatteoppkreving i 2005. Siden da har restansene økt hvert eneste år, og de forespeilede effektiviseringene er ikke fullt ut gjennomført. I følge den danske riksrevisjonen var restansene ved utgangen av 2012 på 81,8 milliarder danske kroner. I 2006 var de på 50,1. Viktige årsaker har i følge riksrevisjonen vært massive problemer i utvikling av IT-systemer, utfordringer i planlegging av ny organisasjonsstruktur samt personellmangel (for få medarbeidere ble overført fra kommunene).

Store verdier på spill

I spørsmål om skatt handler det fort om store beløp. Selv små endringer i effektivitet har betydelige økonomiske konsekvenser. På oppdrag fra NKK har Oslo Economics gått gjennom tallmateriale fra Finansdepartementet og beregnet konsekvensene av en mulig endret innkrevingsprosent. Tallene

viser at en redusert innkrevingsgrad på så lite som 0,05-0,15 prosentpoeng vil gjøre reformen ulønnsom, selv etter en eventuell betydelig bemanningsreduksjon (en reduksjon som må anses som usikker). Beregningene viser videre at det norske fellesskapet risikerer et årlig provenytnap i området 0,5-1,5 milliarder kroner.

Kemneren er viktig for kommunen

Organisering av skatteinnkrevningen handler ikke utelukkende om effektivitet og provenyeffekt. Det er også et spørsmål om oppgavefordeling og lokal kompetanse. De kommunale kemnere er viktige for god lokal økonomistyring. Kemneren inngår i det totale økonomiske fagmiljøet i kommunen, og bidrar med viktig ekspertise. Erfaringen viser at man lokalt, gjennom kemnerne, fanger opp avvik fra forventet skatteinntang langt raskere enn man klarer på nasjonalt plan. Dette gir kommunene mulighet for å justere driften tidligere enn dersom man skulle ventet på statens offisielle justerte skattetall. Dette er særlig viktig for kommunene i perioder med sviktende skatteinntang.

Dyrere uten særnamsmyndighet

Kommunenes innkreving av sine misligholdte krav er i dag delt i to. Betaling for barnehage, SFO, hjemmetjenester med mer (privatrettslige krav) kreves inn etter reglene i Inkassoloven. Denne innkrevningen vil ikke berøres av statliggjøring. Den andre delen av kommunal innkreving gjelder krav som parkeringsbøter og betaling for vann og avløp, feiing, renovasjon og eiendomsskatt. Her benytter kommunene skatteoppkreverens særnamsmyndighet som vil falle bort ved statliggjøring. Dette kan innebære økte kostnader for kommunene, lenger tid før restansene blir oppgjort og sannsynligvis lavere innfordringsprosent. I tillegg vil endringen innebære dyrere innkreving for skyldneren med høy gebyrbelastning, og kommunen vil ikke lenger kunne se innbyggerens totale økonomiske situasjon i sammenheng.

NKK mener statliggjøring vil være et sjansespill. Dagens system er svært effektivt, og de kommunale kemnere og skatteoppkrevere er viktige for god lokal økonomistyring. Ørsmå endringer i innfordringsprosenten vil medføre at den høyst usikre gevinsten ved å spare noen hundre årsverk vil være borte.

Vi forstår heller ikke med vår beste velvilje hvorfor spørsmålet skal behandles særskilt og i ekspressfart, uavhengig av kommunereformen og før man diskuterer den totale oppgave- og ansvarsfordelingen. Hvorfor skal ikke alle oppgaver ses i sammenheng? Hvorfor så travelt?

Gerd Signe Vigebo

Leder i NKK

«Denne kronikken ble først publisert 14.11.2014 hos Kommunal Rapport»